

Historisk vandring i 1990. Turleder: Kjell Ellefsen.

Bureising

I Hedalen er det mange bureisingsbruk fra 1920—1930-åra.

"Bureising, det å rydde og bygge et nytt selvstendig gårdsbruk på et jordområde som før var udyrket. Bureising har gjennom tidene foregått mest ved at sønner og tjenere slo seg ned på utjorder og i utkanter av eldre gårder og der opparbeidet nye bruk..." (Store Norske leksikon).

Valdres Bygdebok, B. V,2:

"Bureising er nydyrking i samband med reising av nye heimar. Dette arbeidet gjekk mest for seg i 1920—30-åra, desse åra som er rekna som nokre av dei svar-taste i seinare tid. Arbeidet med bureising tok til i 1912. Selskapet For Norges Vel sette i gang dette for private midlar og som ei motvekt mot utvandringa. Det nye var at arbeidet vart organisert no. Sidan 1921 har staten gjeve tilskott til bureisinga etter nærare fastsette reglar. I åra 1921—1936 vart det i Oppland laga 767 bureisingsbruk, og mange av dei i Valdres. (...)

Her i Valdres var det ofte slik at bureisaren var ein av sønene på garden og han fekk så ein lut av denne til nytt bruk for seg."

KØLHUS

Køhus

Køhus er det gamle namnet på bureisingsbruket *Bjørke*. Køhus ble utskilt fra Bergsrud i 1933. Her rydda Gunnar Bergsrud (1915—2005) den nye garden, hvor han bodde alene. Ved sin død hadde han bestemt at garden skulle gis som gave til en ung person/familie fra bygda. Vinneren av loddtrekningen ble Monica Hømanberg Åsli, som nå har flyttet hit med sin familie. Om Gunnar Bergsrud skriver Elling Fekjær på hedalen.no 16.11.2005:

"Gunnar Bergsrud fikk i arv den gamle utslåtten Køhus med noe skog lengst nede i jorden på Bergsrud. Navnet Køhus kommer av at her er gamle kølproper fra gammelt av.

Den gamle, lille høyløa fra tida det var utslått, står her fremdeles. Gunnar begynte her vel 25 år gammel å bryte opp jord og bygge hus. Her er prektig låve med fjøs og

kjørebbru, en toetg. bygning, stabbur og den gamle høyløa.

Alle hus unntatt løa har Gunnar selv satt opp. Bare litt hjelp til reiseverket hadde han. Garden, eller bureisningsbruket, fikk navnet Bjørke. Gjennom tunet går den gamle Hedalsvegen fra ca 1835. Gamlevegen har Gunnar gjennom alle tider tatt vare på som en kulturskatt. En enestående flott skigard laget Gunnar for å ramme inn garden sin. Det har aldri vært traktor eller motorisert redskap på Køhus.

De siste årene han levde, reparerte han de solide stikkrennene i gamlevegen med delvis nye, store steinheller. Skigarden ble reparert, nye rager til lea ble laget og huse-ne ble vølt. Siste året han levde, var han på taket på den

høge bygningen for å se etter at pipebeslaget rundt peis-pipa var i forsvarlig stand.

Han sa mang en gang: *Det må ungdom til her, skal en klare å ta vare på Bjørke og kunne bo her.*

Vi som kjente Gunnar godt, forstår hans testamente. Han ønsket at det skulle ryke fra pipa på Bjørke igjen, at skigarden fortsatt skulle bli tatt vare på og at gamle Hedalsvegen igjen ville komme i bruk.

VALDRES
Natur- og Kulturpark